DESPRE TRADUCEREA ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC DIN SECOLUL AL XX-LEA

Bianca Oana HAN[1]

Abstract

The present paper intends to shed a well-deserved highlight upon a small number of the so-called „servants of two masters", as the translators are often reffered to. They are but a few of the ones who endeavoured to transfer word and meaning from foreign languages into Romanian.

Keywords: translator, translation, foreign language, Romanian language, world literature

Activitatea tălmăcitorilor literei străine în limba română este deosebit de productivă în secolul al XX-lea, secol care se bucură, aşadar, de un număr impresionant de traducători; tocmai acest număr mare, face imposibilă cuprinderea în întregime a acestora într-o istorie a traducerilor în România, încât orice astfel de tentativă ar genera doar o istorie incompletă. De aceea, încercăm să semnalăm doar câţiva dintre cei consideraţi a fi cei mai prolifici. Aşadar, prezentăm în continuare, într-o oarecare ordine cronologică, doar câteva dintre traducerile importante efectuate în secolul al XX-lea.

Numele lui *George Murnu* a devenit unul sonor odată cu magistrala traducere în limba română, a epopeilor homerice *Iliada* şi *Odiseea* în 1959. Aceste traduceri sunt percepute drept nişte capodopere, mai mult, considerate superioare versiunii lui Annibale Caro, *Iliadei* lui V. Monti, *Iliadei* şi *Odiseei* lui I. V. Voss. Acelaşi traducător oferă traduceri şi altor mari scriitori elini vechi precum Pindar, Sofocle, Euripide.

Scriitorul *Ion Pillat*, traduce în 1937 din Charles Baudelaire iar în 1942 publică o antologie de traduceri din poezia germană. Şt.O.Iosif a început să publice lucrări originale şi numeroase traduceri din literatura franceză, iar soţia sa Natalia Negru este autoarea unor traduceri din André Theuriet-*Mănunchiul de rugioare*, 1909, din Prosper Mérimée-*Colomba*, 1909; N.-P.-S. Wiseman-*Fabiola* sau *Biserica din catacombe*, 1911; Maurice Maeterlink-*Steaua*, 1912; Henrieta Harkort-*Califul Barză*, 1921; Hans Christian Andersen-*Poveşti* (9 volume), Gustave Aimard-*Robinson Alpinist*, 1930; H. C. Andersen-*Povestea vieţii mele*, 1939.

Savantul italienist *Alexandru Marcu*, traduce din Giovanni Papini-*Viaţa lui Isus*, 1928 şi *Un om sfârşit*, 1943; din Gabriele D'Annunzio-*Fata lui Iorio*, 1943, sau Vittorio Alfieri Mirra-*Tragedie în 5 acte*, 1943 pentru ca Eugen Filotti, fost diplomat, publicist şi scriitor

[1] Asistent univ. dr., Universitatea „Petru Maior", Târgu-Mureş

BDD-A2826 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:44 UTC)

român să publice numeroase traduceri literare, precum Heinrich Mann-*Profesorul Unrat*, 1956, reeditat în 1970 sub titlul *Îngerul albastru*; William M.Thackeray-*Henry Esmond*, 1958, 1965; Richard Petzoldt-Richard Strauss-*Viaţa în imagini*, 1963; Richard Petzoldt-*Georg Friedrich Händel-Viaţa în imagini*, 1963 Günter C. D. Bollenbach-*Desenul (Pe scurt despre tehnici)*, 1964; A. J. Cronin-*Drumul lui Shannon*, 1964; A. J. Cronin-*Castelul pălărierului*, 1967, 1991, reeditat în 2003; Paul-Émile Victor-*Boreal*, 1968; Nathaniel Hawthorne-*Litera stacojie*, 1967, cu reeditări în 1993, 1996 şi 2001; Kurt Pahlen-*În lumea minunată a muzicii*, 1968; Kenneth Clark-*Arta peisajului*, 1969; Charles Sterling-*Natura moartă*, 1970; Fritz Martini-*Istoria literaturii germane* (traducere în colaborare cu Adriana Hass), 1972; Georg Lukacs-*Estetica*, vol. I (traducere în colaborare cu Aurora M. Nasta), 1972; Johann Wolfgang von Goethe-*Afinităţile elective*, 1975, 2000 şi 2001.

Scriitoare şi traducătoare *Henriette Yvonne Stahl*[1] a tradus din limba engleză, integral, ciclul de romane *Forsyte Saga* de John Galsworthy, *La răscruce de vânturi* de Emily Brontë, *Gora* de Rabindratanath Tagore; din limba franceză, *Genji Monogatari* de Murasaki Shikibu, *Misterele Parisului* de Eugene Sue, *Laurenţiu magnificul* de Marcel Brion, *Drămuitorul de suflete* de Andre Maurois, etc.

Eseista şi traducătoarea *Ana Cartianu*[2] (1908-2001), co-fondatoarea în 1936 a Catedrei de limbă şi literatură engleză a Universităţii Bucureşti, este cunoscută ca 'marea doamnă a anglisticii româneşti.' În 1973 primeşte Premiul Uniunii Scriitorilor români pentru traduceri din literatura română: Ioan Slavici-*Short Stories*, 1955; *Romanian Folk Tales*, 1979; Nicolae Ciobanu-*Romanian fantastic tales*, 1981; Mihai Zamfir-H*istory and Legend in Romanian Short Stories and Tales*, 1983; Vasile Voiculescu-*Tales of Fantasy and Magic*, 1986; Selected *Works of Ion Creangă and Mihai Eminescu*, 1992; Mircea Eliade-*Mystic Stories*: *The Sacred and the Profane*, 1992; Petre Ispirescu-*The Tales and Storie*s, 1970, *Youth Everlasting and Life without End*, 1973; Ion Creangă-M*emories of My Boyhood*, 1955, 1978 (cotraducătoare alături de R.C.Johnson); *Romanian Fantastic Tales*, 1981.

Antoaneta Ralian[3] (nume oficial Antoanette Stein) este o importantă traducătoare română de limbă engleză. Spicuim din traducerile sale: H.G.Wells-*Omul invizibil*, 1957; Anita Desai-*Ţipătul păunului*, 1966; Henry James-*Daisy Miller*, 1968, *O coardă prea întinsă*, 1991; Katherine Mansfield-*Preludiul* şi *Jurnalul*,1969; N.Hawthorne-*Casa cu şapte frontoane*, 1969; D.H.Lawrence-*Fii şi îndrăgostiţi*, 1971, *Fata pierdută*, 1978, *Şarpele cu pene*, 1989, *Amantul doamnei Chatterley*, 1991; Virginia Woolf-*Spre far*, 1972; John Galsworthy-*Sfîrşit de capitol*, 1972-73; Edgard Rice Burroughs-*Tarzan*, *din neamul maimuţelor*, 1973; Charles Dickens-*Poveste despre două oraşe*, 1974; Aldous Huxley-*Şi restul e tăcere*, 1977; Daniel Defoe-*Jurnal din anul ciumei*, 1980; Iris Murdoch-*Vlăstarul cuvântului*, 1981, *Marea, marea*, 1983, *Discipolul*, 1986; Thomas Hardy-I*dilă pe un turn*, 1988; R.McNally-*În căutarea lui Dracula*, 1992; Sydney Sheldon-Şi *dacă mâine va veni*, 1993; Eileen Goudge-*Grădina minciunilor*,1994; Flannery O'Connor-*Judecata de apoi*, 1997; Henry Miller-*Tropicul Cancerului* şi *Tropicul Capricornului*, 1997, *Nexus*, 2006; J.D.Salinger-*Dulgheri, ridicaţi sus grinda acoperişului*, 1998; Salman Rushdie-*Pământul de sub tălpile ei*, 2003; Charles Fraizer-*Cold Mountain*, 2004, etc.

BDD-A2826 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:44 UTC)

Cunoscutul traducător de literatură britanică şi autor de dicţionare, studii de referinţă şi antologii, anglistul român *Leon D. Levițchi* este unul dintre cei mai reputaţi shakespeareologi români. A tradus în româneşte şi a publicat o ediţie în 11 volume a operelor marelui Will, pentru ca împreună cu Andrei Bantaş să traducă şi să publice o ediţie bilingvă româno-engleză a poeziilor lui Eminescu. Astfel, Levițchi[4] mai semnează traduceri precum: Jonathan Swift-*Călătoriile lui Gulliver,* 1965; R.B.Sheridan-*Şcoala bârfelilor*, 1956; William Shakespeare-*Mult zgomot pentru nimic*, 1956; *Henric al IV-lea*, 1957; *Cymbeline*, 1957; *Timon din Atena*, 1960; *Furtuna*, 1963; *Hamlet*, 1964; Christopher Marlowe-*Tragica istorie a doctorului Faust*, 1964; R.W.Emerson-*Eseuri*, 1968; *Beowulf*, 1969; Jerome K.Jerome-*Trei într-o barcă*, 1994, etc.

Andrei Bantaş[5] a mai tradus din autori ca W. Collins-*Piatra lunii*, 1962; A.J.Cronin-*Sub stele*, 1965; Sean O'Casey-*Teatru*, 1967; Oscar Wilde-*Teatru*, 1967; *Toate povestirile*, 2005; Samuel Butler-*Şi tu vei fi ţărână*, 1970; W.Somerset Maugham-*Robie*, 1970; *Ce mică e lumea. La vila de pe colină*, (co-traducător)1985; *Plăcerile vieţi, Of Human Bondage*, 1990; Anne Brontë-*Necunoscuta din Windfell Hall*, 1974; W.M.Thackeray-*Virginienii*, 1975; J.B.Priestley-*Prieteni de nădejde*, 1980; Thomas Hardy-*Micile ironii ale vieţii*, 1984 sau D.H. Lawrence-*Omul care murise*, *The Man Who Died*; Ioan Flora-*Cincizeci de romane şi alte utopii*, *Fifty Novels and Other Utopias*; Charles Dickens-*Viaţa Mântuitorului nostru Iisus Hristos, The Life of Our Lord*; Arthur Koestler-*Al treisprezecelea trib: Khazarii, The Thirteenth Tribe: The Khazar Empire and Its Heritage,* etc.

Un alt colaborator al lui Levițchi este şi *Dan Duţescu*, un excelent traducător al lui Chaucer şi Shakespeare precum şi un foarte bun tălmăcitor ai poeziei române în engleză. Conform *Dicţionarului de anglişti şi americanişti români*[6] compliat de profesorul Virgil Stanciu, Dan Duţescu semnează traduceri precum: Upton Sinclair-*Bacalaureat* (cotraducător), 1946; Peter Cheyney-*Misiunea cea mare*, 1946; William Shakespeare-*Comedia erorilor* (cotraducător), *Titus Andronicus*, *Henric al IV-lea* (partea I), *Timon din Atena* (cotraducător*), Richard al III-lea, Hamlet* (cotraducător), 1955-1964; John Webster-*Diavolul alb,* 1964; Thomas Kyd-*Tragedia spaniolă*; 1964, *Beowolf* (cotraducător) 1969; Geoffrey Chaucer-*Povestirile din Canterbury*, 1969, *Troilus şi Cresida*, 1978 respectiv în 1998 şi *Legenda femeilor cinstite şi alte poeme*, 1986; Jack London-*Lupul de mare*, 1970; Ana Blandiana-*Poems*, 1970; Ileana Mălăncioiu-*Across the Forbidden Zone*, 1985; J. Elrom (ed.) *Mai este Shakespeare contemporanul nostru*? 1994. În 1976 Dan Duţescu primeşte premiul Uniunii Scriitorilor Români pentru traduceri din literatura română pentru ca doi ani mai târziu să primească aceaşi premiu pentru traduceri din literatura universală.

Eugen Barbu Marian[7], care scrie în reviste şi almanahuri culturale din întreaga ţară, în perioada interbelică şi înainte de 1989, semnează şi numeroase traduceri, din: James Cain-*Serenada*, 1945; J. Steinbeck-*Cartierul Tortilla*, 1945; L. Caroll-*Alice în Ţara Minunilor*, 1946; James Hilton-*Nu suntem singuri*, 1946; Clare Sheridan-*Nuda veritas*, 1946; Louis Golding-*Magnolia Street*, 1946; Erskine Caldwell-*Pământ tragic*, 1948; Mark Twain-*Un yankeu la curtea regelui Arthur* şi *Prinţ şi cerşetor*, 1955, *Pretendentul american*, 1964; C. şi M. Lamb-*Povestiri după piesele lui Shakespeare*, 1956; J.M. Stanley-*Călătorie în Africa*, 1960; Samuel Butler-*Erewhon.*

BDD-A2826 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:44 UTC)

Întoarcerea la Erewhon, 1968; Lilian Gish-*Filmele, domnul Griffith şi eu*, 1973; K.A.Porter-*Corabia nebunilor*, 1975; George Elliot-*Middlemarch*, 1977; Kenneth Allslop-*Chicago sub teroare*, 1978; J.K.Jerome-*Vacanţă cu copiii mei*, 1982; H.M.Stanley-*În căutarea lui Livingstone*, 1982; F.A.Hyek-*Drumul către servitute*, 1993. Fratele lui Eugen Barbu Marian, *Paul B.Marian*, traduce, la rândul său, din literatura engleză, americană, franceză, italiană, olandeză, sovietică.

Ea însăşi fiică de traducător, *Nina Cassian*, oferă traduceri remarcabile din Shakespeare, Bertolt Brecht, Christian Morgenstern, Iannis Ristos, Paul Celan. Alte traduceri[8] ale poetei: Vl. Maiakovski-*Ce să fiu,* 1951; M. Isakovski-*Poezii alese*, 1951; Vl. Maiakovski-*Calul năzdrăvan*, 1952, *Pe fiecare filă, un elefant, o cămilă*, 1953 şi *Iată o cărticică în dar, despre moarte, despre far,* 1953; A. Barto-*Sărbătoarea ta*, 1953; Vl. Maiakovski-*Copiilor*, 1953; K. Ciukovski-*Poveşti*, 1956 (ed. II, 1959; ed. III, 1963); Moliere-*Mizantropul*, 1956 (ed. II, 1966); *Femeile savante*, 1958 (ed. II, 1974); Mărgărita Aligher-*Zoia*, 1958; Iannis Ritsos-*Arhitectura copacilor*, 1959; K. Ciukovski-Puişorul, 1959; D. Rendis -*Legenda lacului*, 1963; Iannis Ritsos-*A patra dimensiune*, 1964; D. Rendis-*Poezii*, 1966; B. Brecht-*Versuri*, 1966; Christian Morgenstern-C*ântece de spânzurătoare*, 1970; Paul Celan-*Versuri*, în colaborare cu Petre Solomon, 1973; H. Kahlau-*Fluxul lucrurilor*, 1974; E. Guillevie-*Poeme*, 1977; I. Manger-*Balada evreului care a ajuns de la cenuşiu la albastru*, traducere în colaborare cu I. Bercovici, 1983. În Anglia îi apare volumul de versuri *Call Yourself Alive* şi, în *SUA Life Sentence*, traduceri reuşite ale volumelor din ţară, precum şi volumele inedite *Take My Word for It!, Blue Apple şi Lady of Miracles*, care se bucură de succes.

Scriitorul *Petre Solomon*[9] traduce, printre altele, din Mark Twain-*Aventurile lui Huckleberry Finn*, 1954, *Vorbesc din mormânt*, 1962, B*ancnota de un milion de lire sterline*, 1962, *Autobiografie*, 1977, *Wilson, zevzecul*, 1982; Jack London-*Pagini alese*, 1954; Walter Scott-*Ivanhoe*, 1955, *Kennilworth*, 1962; Graham Greene-*Ministerul groazei*, 1965, *Un caz de mutilare*, 1968; *Agentul secret*, 1965, *Sfârşitul serbării*, 1973, *Comedianţii*, 1979, *La drum cu mătuşa mea*, 1982; P.B.Shelley-*Prometeu descătuşat*, 1965; Herman Melville-*Moby Dick*, 1973, *Redburn*, 1973, *Cojocelul alb*, 1976, *Masa din lemn de măr*, 1984, *Dr.Fischer din Geneva*, 1987, *Căpitanul şi inamicul*, 1991; Joseph Conrad-*Palatul lui Almayer*, 1976, etc.

Filosoful şi eseistul *Petru Creţia*[10], traduce texte din V*echiul Testament: Iov, Iona, Eclezíastul, Ruth, Cântarea Cântărilor*, cu studii introductive, la 1995; din latina medievală: Dante-*De vulgari eloquentiae*, *Epistolae, Eclogae*, din literarura italiană: M. Bontempelli-*Oameni în timp*,1966; E. Cecchi-*Peştii rosii*,1973; Longos-*Daphnis şi Chloe*, A. Tilgher-*Viaţa şi nemurirea în viziunea greacă*; din franceză: Marguerite Yourcenar-*Povestiri orientale*, 1993; Alexis-*Creierul negru al lui Piranesi*, 1996; Georges Dumézil-*Zeii suverani ai indoeuropenilor*; Emil Cioran-*Antologia portretului*, 1997; G. Duby-*Cavalerul, femeia şi preotul*, 1997; François Bluche-*De la Cezar la Churchill. Vorbe memorabile explicate în contextul istoric*, 1995; din literatura engleză: Virginia Woolf-*Doamna Dalloway*, 1968, *Valurile*, 1973, *Eseuri*, 1972; T.S:Eliot-*Eseuri*, 1975; Frances A.Yates-*Iluminismul rozicrucian*; Graham Swift-*Ultima comandă*.

BDD-A2826 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:44 UTC)

Romulus Vulpescu traduce poezie şi proză din François Villon-*Opurile magistrului*, 1958; poezie spaniolă din Marcos Ana-*Rădăcinile zorilor*, 1961. Oferă o variantă românească operei *Gargantua* de François Rabelais în 1963 sau *Vita Nuova* de Dante Aligheri, 1971. Mai traduce din Alfred Jarry, *Ubu* (*marea gesta*), 1969, *Aucassin şi Nicoleta*, 1974, Charles d'Orléans-*Poezii*, 1975, *Pleiada* (ediţie bilingvă), 2001, François Villon (şi anonimi), *Deocheatele*, 2005 iar traducătorul George Guţu traduce din Seneca-*Scrisori către Luciliu* 1967; Dimitrie Cantemir-*Descriptio Moldaviae*, 1971; Cicero-*Opere*, 1973; Quintilian, *Arta oratorică*, 1974; Juvenal-*Satire*, 1986; Tacitus-*Anale*, 1995.

O foarte prolifică şi premiată traducătoare de literatură universală în limba română este poeta şi eseista *Irina Mavrodin*. I se datorează traducerea ciclului de romane *În căutarea timpului pierdut* al lui Marcel Proust (*Swann*, 1987; *La umbra fetelor în floare*, 1988; *Guermantes*, 1989; *Sodoma şi Gomora*, 1995; *Prizoniera*, 1998; *Plecarea Albertinei*, 1999; *Timpul regăsit*, 2000) alături de alte traduceri precum: Albert Cohen-*Frumoasa Domnului*; Doamna de Stael-*Scrieri alese*, 1967; Flaubert, Bouvard şi Pecuchet-*Dicţionar de idei primite de-a gata, Străbătând câmpii şi ţărmuri*, 1984; Andre Gide-*Amintiri de la curtea cu juri*, Marcel Proust-*Eseuri*, Stendhal-*Roşu şi negru*, 2006; Maurice Blanchot-*Spaţiul literar* (Premiul Uniunii Scriitorilor) 2007; Flaubert-*Salammbo*, 2007. A mai tradus din: Doamna de Sévigné, Albert Camus, Élie Faure, André Gide, Francis Ponge, Henry de Montherlant, Aloysius Bertrand, Gérard Genette, Eugéne Delacroix, Paul Ricoeur, Mircea Eliade (a tradus *Romanul adolescentului miop* din româna în franceza), Gaston Bachelard, Emil Cioran, André Pieyre de Mandiargues, Patrick Rambaud, Paul-Louis Courier, Jean Cocteau. Merită menţionat şi faptul că pentru poeziile, pentru eseurile şi pentru traducerile sale, Irina Mavrodin a primit mai multe premii: Premiul Academiei Romane, Premiul Uniunii Scriitorilor (primit de mai multe ori) etc.

Scriitor, poet, eseist şi traducător român *Mircea Ivănescu* este considerat de majoritatea autorilor postmoderni români optzecişti un real precursor. El traduce din proza universală modernă (Joyce, Kafka, Musil, Fitzgerald, Rilke, Faulkner etc.) precum şi studii de teorie literară. Demnă de semnalat aici ar fi traducerea (1984), romanului *Ulysse* al lui James Joyce, traducere considerată o capodoperă a traducerilor în limba română; ne mai reţin atenţia traducerile de povestiri, jurnale şi corespondenţă ale lui Franz Kafka sau cele din poezia americană. Ivănescu semnează traduceri din literatura universală[11]: Scott Fitzgerald-*Marele Gatsby*, 1976; *Blândeţea nopţii*, 1974; William Faulkner-*Zgomotul şi furia*, 1971; *Absalom, Absalom*!, 1974; *Sartoris*, 1980; *Pogoară-te, Moise!,* 1980; *Recviem pentru o călugăriţă*, 1995; *Steaguri în ţărână*, 1990; *O parabolă*, 2000. La solicitarea Comitetului Nobel al Academiei Suedeze, Asociaţia Scriitorilor Profesionişti din România îl propune în 1999 pe Mircea Ivănescu pentru Premiul Nobel pentru literatură pentru poezia şi traducerile sale.

Profesorul universitar *Virgil Stanciu*, traducător din şi în limba engleză, eseist, critic literar, este considerat unul dintre cei mai buni traducători români de engleză, consacrat ca atare în primul rând prin traduceri din literatura mainstream (Tobias Smollet, Joseph Conrad, Iris Murdoch, Dorothy L. Sayers, William Styron, David Lodge, Julian Barnes,

BDD-A2826 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:44 UTC)

William Trevor s.a.). Pentru Sunny Press din New York, împreună cu Charles M. Carlton a tradus *Biografia ideii de literatură* de Adrian Marino (1996). În literatura SF[12] a tradus din Isaac Asimov, Ray Bradbury, Arthur C.Clark, Ursula K.LeGuin, Robert A. Heinlein, Frank Herbert, Nancy Kress etc. iar pentru antologia *Twelve of the Best Romanian SF Stories*, 1995 a tradus povestirea lui Victor Papilian-*Igor's Mannequin, Manechinul lui Igor*, 1938 şi povestirea lui Gheorghe Sasarman-*Algernon's Escape, Evadarea lui Algernon*, 1978.

Câteva[13],[14] dintre traducerile semnate de Virgil Stanciu ar fi următoarele: Charles şi Mary Lamb-*Povestiri după Shakespeare*, 1977; Tobias Smollett-*Aventurile lui Peregrine Pickle*, 1986; Joseph Conrad-*Corsarul. Falk*, 1988, reeditat în 2007, *Trăsnaia lui Almayer*, 1992; Iris Murdoch-*Maşina de iubit, cea sacră şi profană*, 1991; William Styron-*Sophie a ales*, 1994 sau *Alegerea Sophiei, 2007*; David Lodge-*Gânduri ascunse,* 2002, *Schimb de dame*, 1995; 1999; 2001; *Twelve. A Romanian Science Fiction Anthology*, 1996; Ian McEwan-*Câinii negri*, 1999, *Ispăşire*, 2003, *Inocentul*, 2004, *Amsterdam*, 2009, Margaret Atwood-*Ochi-de-pisică*, George Steiner-*Maeştri şi discipoli*; Larry Watts-*O Cassandră a României: Ion Antonescu şi lupta pentru reformă* (cu Liliana Pop) 1993; Dorothy L. Sayers-*Cele cinci piste false*, 1994; Wilfried Bion-*Seminarii braziliene,* 1995; Julian Barnes-*Papagalul lui Flaubert*, 1997; William Trevor-*Călătoria Feliciei*, 1998; E. L. Doctorow-*Cartea lui Daniel*, 2000; Valentin Marica-*Alluvia*, 2000; Călinic Argatu-*Peace and Rejoicing with Brâncuşi*, 2001; Thiery de Duve-*Kant după Duchamp*, 2003; Matei Călinescu-*A citi, a reciti*, 2003; Ross Macdonald-*Numele meu e Archer*, 2005; Francis Scott Fitzgerald-*Dincoace de Paradis*, 2005; *Un diamant cât Hotelul Ritz*, 2006; Julian Barnes-*Arthur&George*, 2007; William Trevor-*Călătoria Feliciei*, 2007, William Trevor-*Tăcerea din grădină*, 2008 şi A. S. Byatt-*Possession, Pasiune* 2009[15]. Traducătorul Virgil Stanciu este onorat cu Premiul Consiliului Britanic pentru traducere, 2000; Premiul Uniunii Scriitorilor pentru traduceri pe anul 2001, 2003.

[16]*Mihail Nemeş*, considerat de către cunoscătorii de poezie ca fiind unul din cei mai buni traducători de poezie franceză şi germană din literatura noastră, reprezintă un caz singular în literatura contemporană: acela de a-şi consacra viaţa tălmăcirii unor mari valori ale literaturii universale. A debutat cu o traducere din Iulia Haşdeu în 1969, iar editorial, cu *Poezii* de Georg Heym în 1986. Este exclusiv traducător de lirică, debutează relativ târziu şi cu greu într-o perioadă nereceptivă la lirică. Publică traducerea integrală a poeziei lui Georg Trakl (1988, 1991, 2001, 2008), traduceri din Guillaume Apollinaire-*Alcooluri. Bestiarul. Vitam impendere amori* (2002), *Alcools-Alcooluri*, (2008) şi Arthur Rimbaud-*Opere* (2003), *Iluminaţiile* şi *Une saison en enfer-Un anotimp în infern* (2008), sau Georg Heym (1986) şi Gérard de Nerval-*Himerele* (2000) şi Rainer Maria Rilke-*Rugăciunile* (1998) şi *Ceaslovul* (2000), Paul Valery-*Album de versuri vechi, Tânără parcă, Farmece.*

Filosoful şi scriitorul român *Gabriel Liiceanu*[17], oferă traduceri din Platon-*Hippias Maior*, 1976, *Euthydemos*, 1978, sau *Phaidros*, 1980. În colaborare cu Thomas Kleininger, mai traduce din Martin Heidegger, Originea operei de artă, 1995, *Repere pe drumul gândirii*, 1987, *Introducere in metafizică* 1995 iar în colaborare cu Cătălin Cioabă traduce *Fiinţă şi timp*, 2002, de acelaşi autor. De altfel, *Sein und Zeit* (*Fiinţă şi timp*) a fost tradusă în limba română

BDD-A2826 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:44 UTC)

pentru prima dată în 1994 de către Dorin Tilincă, sub coordonarea filozofului Anton Dumitriu, beneficiind şi de girul lui Octavian Vuia, fost student al lui Heidegger.

Scriitoarea şi traducătoarea *Lidia Vianu*[18] a publicat numeroase lucrări de critică literară, antologii şi traduceri din literatura britanică. Traduce din Joseph Conrad-*Mirror of the Sea, Oglinda mării*, 1994, Eugen Simion-*The Return of the Author,* 1996, împreună cu Adam J. Sorkin din Marin Sorescu-*The Bridge* [19] şi *The Past Perfect of Flight*, 2004, Ruth Fainlight-*Author! Author!,* 2007; Mimi Khalvati-*Poeta din Zid,* 2007; Peter Ackroyd-*Bucurii din Purley*, 2007; Alan Brownjohn-*Tânjesc după iubire*, 2007; George Szirtes-*Fiorul că eşti altfel*, 2007.

Irina Pătraş este autoarea unor traduceri din autori ca: Henry James-*Povestiri cu fantome*, 1991; Anatoli Râbakov-*Copiii din Arbat*, 1991; Marcel Moreau-*Discurs contra piedicilor*, 1993; *Farmecul şi groaza*, 1994; Virgil Tănase-*România mea*, 1996; *Poeţi din Quebec*, antologie, 1997; Sylvain Rivière-*Locuri anume*, 1997; Marcel Moreau-*Artele viscerale*, 1997 şi *Celebrarea femeii*, 1998; Jacques de Decker-*Roata cea mare*, 1998; Jean-Luc Outers-*Locul mortului*, 1998; Michel Haar-*Cântul pământului. Heidegger şi temeiurile istoriei fiinţei*, 1998; G. K. Chesterton-*Orthodoxia sau dreapta credinţă*, 1999, 2002; *Poeme. Cinci poeţi portughezi* (în colab.), 1999; Philip Roth-*Animal pe moarte*, 2001, 2006; Jean-Luc Outers-*Compania apelor*, 2002; Michel Lambert - *A treia treaptă*, 2003; Marcel Moreau-*Extaz pentru o domniţă românc*ă, 2004; Ştefan J. Fay, Marcel Moreau-*Epistolar*, 2005; Phillipe Jones-*Proze*, 2005 iar Carolina Ilica, poetă, traducătoare şi eseistă română publică numeroase volume de poezii personale şi de traduceri. Este recipientul a câteva premii naţionale şi internaţionale atât pentru poeziile cât şi pentru traducerile sale, opera poetică fiindu-i tradusă în albaneză, engleză, franceză, italiană, macedoneană, spaniolă şi turcă.

George-Valentin Volceanov[20], semnează traduceri din limba engleză din autori precum Gore Vidal-*În căutarea regelui*, 1993; E.X. Ferrars-T*estamentul care ucide*, 1993; Constance O'Day Flannery-*O dată în viaţă*, 1994; Constance O'Day Flannery-*De data asta pentru totdeauna,* 1995; Gore Vidal-A*dio, domnule general*, 1995; Christopher Hilton-*Ayrton Senna*, 1995; Barbara Ann Brennan-*Mâini tămăduitoare*, 1996; David Lodge-*Ce mică-i lumea*!, 1997, 2001, 2003; Philip Roth-*Complexul lui Portnoy*, 1998[21]; Lawrence Durrel-*Peştera lui Prospero*, 1998[22]; Pam Jems-*Marlene*, 1999; Neil Simon-*Se dă succesul nostru*, 2000; Arnold Wesker-*Shylock*, 2000; William Shakespeare şi John Fletcher-*Doi veri de stirpe aleasă*, ediţie bilingvă, 2002; William Shakespeare-*Eduard al III-lea*, 2003[23], 2006, 2008; John Webster-*Ducesa de Amalfi*, ediţie bilingvă, 2004; Thomas Heywood-*Femeia omorâtă cu blândeţea*, ediţie bilingvă, 2004; Philip Roth-*Complexul lui Portnoy*, ediţia a doua, revizuită, 2005; David Lodge-*Crudul adevăr*, 2006; Wiliam Owen Roberts-*Molima*, 2006; Antologia Granta-*Cei mai buni tineri romancieri britanici* (în colaborare), 2006; *Străini din toată lumea-Teatru american contemporan (*în colaborare), 2007; John Updike-Fugi, Rabbit, 2008; Tennessee Williams-*Un tramvai numit dorinţă*, 2008; John Updike-*Întoarcerea lui Rabbit*, 2008[24],[25].

Acelaşi traducător mai oferă variantă românească unor scrieri în limba maghiară, precum: Györffi Kálmán-*Întoarcerea*, 1983; Bogdán Lászlo-*În căutarea unor locuri de filmare,* 1984; Markovits Rodion-*Cîşlegi într-un picior*, 1986; Panek Zoltán-*Imagini mişcate*, 1988;

BDD-A2826 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:44 UTC)

Molnár Erzsébet-*Păpuşi pe degete*, 1990; Rejtő Jenő (P. Howard)-*Carantină la Grand Hotel*, 1990; Rejtő Jenő (P. Howard)-*Ciclonul blond*, 1992; Rejtő Jenő (P. Howard)-*Cu nebunii să nu te pui; Crucişătorul şterpelit*, 1993; Rejtő Jenő-*Garnizoana morţii,* 1995; Pos Sándor-*Reportaj imaginar despre un festival american de muzică pop*, 2003; Zalán Tibor-…*şi câteva acuarele*, 2004; Péter Esterházy-*Un strop de pornografie maghiară*, 2007; Zalán Tibor-*Soldaţii*, 2009.

Liviu Bleoca semnează numeroase traduceri de beletristică, istorie şi politologie. La capitolul traducere literară se remarcă prin volumele: T*ransylvanian Voices. An Anthology of Contemporary Poets from Cluj-Napoca* (în colaborare cu Adam J. Sorkin, 1994), *Twilight Stories* de Gib Mihăescu, Cezar Petrescu, Vasile Voiculescu (în colaborare cu Adrian Bleoca, 1999); Augustin Buzura-*Requiem for fools and beasts*, 2004, Michael Ondaatje-*Obsesia lui Anil*, 2002, A.James Gregor-*Feţele lui Ianus*, 2002, Leonard Cohen-*Frumoşii învinşi*, 2003, John Cheever-*Falconer*, 2003, Richard Brautigen-*La pescuit de păstrăvi în America*, şi *În zahăr de pepene*, 2004, Mircea Săndulescu-*Evadări şi zădărnicii*, 2005.

Ileana Alexandra Orlich traduce împreună cu *Adam Sorkin* poeme de Ursachi: *Translations of Ursachi Poems: Modern Poetry in Translation,* 2001, dar şi poezie românească contemporană: *Translations of Contemporary Poets in Crossing Centuries: The New Generation in Romanian Poetry*. Mai semnează, de asemenea, traducerea[26] unor opere reprezentative ale literaturii române: *Ciuleandra* de Rebreanu 2002; *Mara* de Slavici, 2003; *Hanul Ancuţei* de Sadoveanu, 2004; *Ciclul Hallipa: Concert din muzică de Bach*, în 2005, *Drum ascuns*, în 2007, *Fecioare despletite,* în 2004 de H. Papadat Bengescu, sau *Patul lui Procust* de Camil Petrescu 2008. Traducătoarea este răsplătită cu premiul pentru traducere, oferit de Institutul Cultural Român, 2004.

Un „adevărat fenomen literar mondial"[27] este considerat cazul *Ioanei Iepureanu*, care la numai 16 ani devine traducătoarea oficială în România a celor 7 volume din renumita serie *Harry Potter*. Astfel, între 2001 şi 2008 tânăra (n. 1984) traduce *Harry Potter şi Piatra Filozofală*, vol.1, *Harry Potter şi Camera Secretelor*, vol.2, *Harry Potter şi Prizonierul din Azkaban*, vol.3, *Harry Potter şi Pocalul de foc*, vol.4, *Harry Potter şi Ordinul Phoenix*, vol.5, *Harry Potter şi Prinţul Semipur*, vol.6, *Harry Potter şi Talismanele Morţii* vol.7.

Desigur, pleiada de traducători amintiţi aici sunt, aşa cum am menţionat încă de la începutul eseului, doar câţiva dintre cei recunoscuţi a fi printre cei mai activi în ale traducerii de literatură străină în limba română. Din fericire, lista acestora ar putea umple multe pagini, care ar onora orice istoric al traducerii de literatură din orice limbă a lumii.

Bibliografie:

***Dicţionarul general al literaturii române (L/O), Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2005

Popa, M., *Dicţionarul de literatură română contemporană*, Editura Albatros, Bucureşti, 1977

Stanciu, V., *Dicţionar de anglişti şi americanişti români*, DAAR, Editura Tribuna, Cluj Napoca, 2008

BDD-A2826 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:44 UTC)

Zaciu, M., Papahagi, M., Sasu, A., *Dicţionarul scriitorilor români*, A-C, Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 1995
http://ro.wikipedia.org/wiki/Nina_Cassian
http://www.nemira.ro/wikisf/index.php/Virgil_Stanciu
http://www.uniuneascriitorilor-filialacluj.ro/frame/detalii.php?autor=Virgil%20STANCIU
http://www.romlit.ro/gabriel_liiceanu
http://www.e-scoala.ro/lidiavianu/

Note:

[1] Marian Popa, *Dicţionarul de literatură română contemporană*, Editura Albatros, Bucureşti, 1977.
[2] Virgil Stanciu, *Dicţionar de anglişti şi americanişti români*, DAAR, Editura Tribuna, Cluj Napoca, 2008, p.31.
[3] Idem, p. 107.
[4] Idem, p. 72.
[5] Idem, pp. 19-20.
[6] Idem, p. 50.
[7] Idem, p. 76.
[8] Apud. http://ro.wikipedia.org/wiki/Nina_Cassian
[9] Virgil Stanciu, *DAAR*, p. 113.
[10] Apud. http://ro.wikipedia.org/wiki/Petru_Cre%C5%A3ia
[11] Apud. Virgil Stanciu, *DAAR*, p. 69.
[12] Apud. http://www.nemira.ro/wikisf/index.php/Virgil_Stanciu
[13] Apud. Virgil Stanciu, *DAAR*, pp. 115-116.
[14] Apud. http://www.uniuneascriitorilor-filialacluj.ro/frame/detalii.php?autor=Virgil%20STANCIU
[15] Sursă directă.
[16] *Dicţionarul general al literaturii române* (L/O), Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2005, p. 599.
[17] http://www.romlit.ro/gabriel_liiceanu
[18] http://www.e-scoala.ro/lidiavianu/
[19] Premiul Corenliu M. Popescu decernat de Poetry Society-Londra pentru traducerea poeziei europene, Londra, 2005.
[20] sursă directă.
[21] Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti pentru cea mai bună traducere a anului 1998.
[22] Premiul British Council pentru traducere de proză britanică contemporană 2001.
[23] Premiul Fundaţiei „Andrei Bantaş" pentru cea mai bună traducere a anului 2003.
[24] Premiul „Manuscriptum" al Muzeului Naţional al Literaturii Române pentru cea mai bună traducere a anului 2008.
[25] Premiul Fundaţiei „Andrei Bantaş" pentru cea mai bună traducere a anului 2008.
[26] Apud. Virgil Stanciu, *DAAR*, p. 92.
[27] Idem, p. 66.

BDD-A2826 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:44 UTC)